

“ งานของครูเป็นงานพิเศษ ผิดแปลกไปกว่างานอื่น ๆ กล่าวในแง่หนึ่งที่สำคัญ ก็คือว่า ครูจะหวังผลตอบแทนเป็นยศศักดิ์ความร่ำรวย หรือประโยชน์ทางวัตถุเป็นที่ตั้งไม่ได้ ผลได้ส่วนสำคัญจะเป็นผลทางใจ ซึ่งครูแท็กิพึงใจและภูมิใจอยู่แล้ว ความเป็นครูนั้น เพราะความ มั่งมีและความยิ่งใหญ่ไม่อาจบันดาลหรือซื้อหา ความผูกพันทางใจ อันแท้จริงจากผู้ใดได้ แต่ความเป็นครูนั้น ผูกพันใจคนไว้ได้โดยอัตโนมัติ ไม่ต้องซื้อหาหรือใช้อำนาจราชศักดิ์ข่มขู่เอามา ขึ้นชื่อว่าครูกับศิษย์แล้ว ที่จะลืมกันได้นั้นยากนัก ผู้ที่จะไม่รู้จัก ไม่เอื้อเฟื้อครู ดูเหมือนจะมีแต่คนที่กำลังลืมตัวมัวเมาในลาภยศอย่างใดอย่างหนึ่ง อยู่เท่านั้น ฉะนั้น ครูจึงไม่มีเหตุอันใดที่ต้องแสวงหาความพอใจในประโยชน์ทางวัตถุ ให้มากจนเกินจำเป็น เพราะหากหันมาหาประโยชน์ทางวัตถุเกินไปแล้ว ก็จะทำหน้าที่ครูหรือเป็นครูได้ไม่เต็มที่ ”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ พระราชทานแด่ครูอาวุโส
วันที่ ๙ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

- ๑๒๕ ปี แห่งการพัฒนาวิชาชีพรู
- ปฐมทศวรรษ
- ทศวรรษที่ ๒
- ทศวรรษที่ ๓
- ทศวรรษที่ ๔
- ทศวรรษที่ ๕
- ทศวรรษที่ ๖
- ทศวรรษที่ ๗
- จากภาควิชาก้าวสู่ความเป็นคณะ
- แหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนของคณะครุศาสตร์

๑๒๕ ปี แห่งการพัฒนาวิชาชีพครู: รากฐานของคณะครุศาสตร์

เมื่องานครูเป็น “งานพิเศษ” ครูจึงมีความสำคัญมาก เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มการวางรากฐานการศึกษาแผนใหม่โดยจัดเป็นระบบโรงเรียนขึ้นมา ซึ่งเริ่มจากโรงเรียนในพระบรมมหาราชวัง แล้วขยายโรงเรียนออกไปสู่ราษฎรทุกระดับชั้น แนวพระราชดำริที่สำคัญในด้านการจัดการศึกษาของพระองค์ คือการจัดตั้งโรงเรียนฝึกครู เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ จุดประสงค์เพื่อผลิตคนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น เนื่องจากการศึกษาและโรงเรียนหลวงได้ขยายตัวออกไปมากทำให้ขาดแคลนครูผู้สอนที่มีคุณภาพ ซึ่งในระยะแรกจึงจำเป็นต้องพึ่งครูต่างประเทศ

โรงเรียนฝึกหัดครูเริ่มตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๕ โครงการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสอนอย่างแท้จริง สำหรับไปเป็นครูสอนในโรงเรียนต่างๆ ที่ยังขาดแคลนอยู่ ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ แต่ต้องทรงย้ายไปดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยอย่างกะทันหัน อย่างไรก็ตามโครงการนี้ยังคงดำเนินการต่อมาในสมัยที่เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) เป็นเสนาบดีกระทรวงธรรมการ โดยใช้ชื่อเรียกว่า “โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์” ความสำคัญของโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์พบได้จากคำกราบบังคมทูลที่เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ มีต่อพระเจ้านั่งองค์เธอกรมหมื่นสมมตอมรพันธุ์ ผู้ทรงปฏิบัติหน้าที่ราชเลขานุการในพระองค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังนี้

“ในการศึกษาที่จะให้แพร่หลายไพบูรณ์เป็นแบบแผนสืบต่อไป ก็จำเป็นต้องมีโรงเรียนฝึกหัดครูอาจารย์ การศึกษาจึงจะเป็นการเจริญสืบไป ด้วยต้องการครูที่จะสอนตามธรรมเนียมแบบแผนโดยแท้ และการที่จะสอนผู้เป็นครูอาจารย์อีกทีนั้นเป็นการยากที่สุด ไม่เหมือนสอนกับนักเรียนธรรมดา”

เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๓ (พ.ศ. ๒๔๕๔) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ยกโรงเรียนมหาดเล็ก ขึ้นเป็น “โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” ได้โปรดเกล้าฯ ให้โรงเรียนระดับอุดมศึกษา ๔ โรงเรียน รวมเข้าเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนฯ คือ

- โรงเรียนมหาดเล็ก เป็นแผนกรัฐประศาสนศึกษา (พ.ศ. ๒๔๔๒)
- โรงเรียนราชแพทยาลัย เป็นแผนกเวชศึกษา (พ.ศ. ๒๔๓๓)
- โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ เป็นแผนกครูศึกษา (พ.ศ. ๒๔๓๕)
- โรงเรียนกฎหมายเป็นแผนกนิติศึกษา (พ.ศ. ๒๔๓๙)
- (พ.ศ. ในวงเล็บ คือปีที่เปิดการสอน)

ในหนังสือระเบียบการ โรงเรียนข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๓ โรงเรียนแบ่งเป็นแผนกดังนี้

- ก) เวชศึกษา (อยู่ที่โรงเรียนราชแพทยาลัย วังหลัง)
- ข) ครูศึกษา (อยู่ที่โรงเรียนฝึกหัดครู บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา)
- ค) รัฐประศาสนศึกษา แผนกปกครอง (ตั้งอยู่ในพระบรมมหาราชวัง ข้างประตูพิมานไชยศรี)
- ง) นิติศึกษา (โรงเรียนกฎหมาย ที่เชิงสะพานผ่านพิภพลีลา)
- จ) ยันตรศึกษา (เปิดสอนที่วังใหม่)

คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเป็นสถาบันฝึกหัดครูที่ได้สืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเห็นความสำคัญของ “ครู” ที่จะต้องได้รับการ “อบรม” และ “ฝึกฝน” ให้เป็นครูตามแบบฉบับ ด้วยคุณสมบัติที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลาธิเบศรามาธิบดีจักรีนฤเบดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงยกย่องครู ไว้เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗ ว่า

“ ครุตามแบบฉบับมักจะมีได้เป็นผู้ที่บริบูรณ์ด้วยทรัพย์ ด้วยยศศักดิ์ อำนาจ และอิทธิพลนัก หากแต่บริบูรณ์ด้วยสมบัติทางธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตา ปราณี ความเสียสละ ซึ่งเป็นเหตุทำให้สามารถผูกพันจิตใจผู้เป็นศิษย์ ให้รักใคร่ ไว้วางใจ และความเคารพเชื่อฟังได้แน่นแฟ้น และสามารถที่จะสั่งสอนถ่ายทอด ทั้งวิชาความรู้ ทั้งจิตใจ และมารยาทที่ดีให้แก่ศิษย์ได้พร้อมมูล ทำให้ศิษย์มีความฉลาดรอบรู้ มีความอ่อนน้อม มิใช่นอบน้อมเพียงแต่กับผู้ใหญ่ หากรวมถึงนอบน้อมนับถือในกันและกันด้วย อันจะทำให้เข้าใจกันและเอื้อเพื่อสนับสนุนกัน”

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงถือเป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ผลิต “ครู” ที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากลมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นการปฏิรูปการศึกษาของไทย

ประวัติคณะครุศาสตร์ระบุว่า ก่อตั้งขึ้นโดย ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ นับเป็นคณะที่ ๗ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พันธกิจที่สำคัญยิ่งของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ การสร้างและพัฒนาครูให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นผู้ที่ตระหนักถึงภาระหน้าที่รับผิดชอบในงานของครู ซึ่งเป็น “งานพิเศษ ผิดแปลกกว่างานอื่น ๆ” ด้วยเป็นงานการสร้างคนให้เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของประเทศชาติและสังคม

อย่างไรก็ตาม งานการสร้างครูนี้ มิได้เริ่มต้นเมื่อมีการสถาปนาคณะครุศาสตร์ เมื่อ ๖๐ ปีที่แล้ว ตามที่ทราบกันในปัจจุบัน หากแต่มีรากเหง้าที่ยาวนานกว่า ๑๒๕ ปี นับตั้งแต่ที่การผลิตและพัฒนาครูอยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงได้รับพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู ก่อนจะเป็นแผนกครุศึกษาในโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการประกาศยกโรงเรียนมหาดเล็กขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ ดังความตอนหนึ่งในคำกราบบังคมทูลของนายกสภากรรมการในวันพระราชพิธีก่อพระฤกษ์โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ วันที่ ๓ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ ที่ระบุประวัติการจัดตั้งแผนกครุศึกษาในขั้นต้น ก่อนจะเป็นแผนกวิชาในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไว้ว่า

“ โรงเรียนฝึกหัดครู...อยู่ในบังคับบัญชาของกระทรวงธรรมการ...ในขั้นต้นนี้ เพียงแต่รวบรวมระเบียบการของโรงเรียนนั้น ๆ ให้ลงรูป และพิมพ์เป็นเล่มเดียวกันไว้ เรียกว่าระเบียบการโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พอให้ได้ความรู้สึกว่า พแนกนั้น ๆ ของโรงเรียนข้าราชการพลเรือนอันจะรวมกันเข้าเป็นมหาวิทยาลัยนั้นมีอยู่แล้ว แต่ยังแยกตั้งอยู่ในที่ต่าง ๆ กัน และการบังคับบัญชายังหาได้รวมกันไม่ สมุหระเบียบการอันรวมกันนี้ ได้พิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มีโรงเรียน ๔ พแนก คือ พแนกรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งตั้งอยู่ที่พระบรมหาราชวัง ... พแนกกฎหมาย ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กระทรวงยุติธรรม ... และพแนกฝึกหัดครู ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา พแนกแพทยาลัย ซึ่งตั้งอยู่ที่วังหลัง... ในระหว่างศก ๒๔๕๗ ... ได้จัดตั้งโรงเรียนวังประทุมวัน ซึ่งเดิมเป็นโรงเรียนกระทรวงเกษตร์ โอนมาสมทบกับโรงเรียนข้าราชการพลเรือน เป็นพแนกชั้นตรีศึกษาชั้นอีกพแนกหนึ่ง การจัดตั้งโรงเรียนชั้นตรีศึกษาที่ประทุมวันนี้ ทั้งสถานที่และจำนวนอาจารย์จำนวนนักเรียนให้ห้องที่จะรวมโรงเรียนพแนกอื่นเข้ามาสมทบกันได้อีกด้วย สภากรรมการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนจึงได้รับโอนโรงเรียนฝึกหัดครูจากกระทรวงธรรมการ มารวมตั้งที่วังประทุมวัน จึงเป็นพแนกครุศึกษา ตั้งแต่ต้นศก ๒๔๕๘... เมื่อวันที่ วันที่ ๗ ตุลาคม ศกนี้ ... จึงมี ๓ พแนก คือ พแนกรัฐประศาสนศาสตร์ มีนักเรียนรวม ๘๑ คน พแนกชั้นตรีศึกษา มีนักเรียน รวม ๘๑ คน กับพแนกครุศึกษา มีนักเรียนรวม ๑๑๔ คน”

ต่อมา ในวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขึ้นเป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อแรกตั้ง แบ่งเป็น ๔ คณะ คือ (๑) คณะแพทยศาสตร์ (๒) คณะรัฐประศาสนศาสตร์ (๓) คณะวิศวกรรมศาสตร์ และ (๔) คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์นี้ แบ่งออกเป็น ๒ แผนก คือ แผนกอักษรศาสตร์และแผนกวิทยาศาสตร์ ในขั้นต้น มีการฝึกหัดครุรวมอยู่ด้วย แต่ต่อมาในวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๑ ได้ย้ายออกไปขึ้นอยู่ในสังกัดกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ จนกระทั่งพ.ศ. พ.ศ. ๒๔๗๑ กระทรวงธรรมการจัดหลักสูตรฝึกอนุปริญญาในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ หลักสูตร ๒ ปี และวิชาครู ๑ ปี เป็นมาตรฐานสำหรับบุद्धิครุมัธยม เพื่อส่งเสริมวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น เป็นผลให้การฝึกหัดครูกลับมาสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีโรงเรียนมัธยมหวังแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในปัจจุบัน) สำหรับให้บัณฑิตใช้เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ กระทรวงธรรมการ สั่งให้ย้ายการสอนวิชาฝึกหัดครู จากคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไปสอนที่ตึกมานุษยนาคนามพ วัดบวรนิเวศวิหาร ต่อมาย้ายการสอนวิชาครุมัธยมไปสอนที่ตึกสามัคยาจารย์สมาคม ในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย คงเหลือการสอนวิชาครูมูลและวิชาครูประถมที่วัดบวรนิเวศวิหาร การสอนที่สามัคยาจารย์สมาคมเป็นการสอนนอกเวลาราชการ จน พ.ศ. ๒๔๗๐ กระทรวงธรรมการจึงให้กลับมาสอนวิชาครุมัธยมในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง โดยตั้งเป็นหลักสูตรประโยคครุมัธยม ระดับประกาศนียบัตร มี ๒ แผนก คือ ประโยคครุมัธยมอักษรศาสตร์ เรียนอักษรศาสตร์ ๒ ปี แล้วเรียนวิชาครู ๑ ปี และประโยคครุมัธยมวิทยาศาสตร์ เรียนวิทยาศาสตร์ ๒ ปี แล้วเรียนวิชาครู ๑ ปี การสอนวิชาครุมัธยมในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีมาพร้อมกับการตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขาดหายไปเพียง ๒ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๓ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๐ เท่านั้น และมีการสอน ป.ม. (ประโยคครุมัธยม) ในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และสอนหลักสูตรอนุปริญญาครุศาสตร์ ครุศาสตร์บัณฑิต ในคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์

ใน พ.ศ. ๒๔๙๑ มีการปรับชื่อคณะจากเดิมเป็นคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ และอีก ๕ ปีต่อมาก็มีการเปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตฉบับแรกของไทย ก่อนจะมีการประสานการดำเนินการขยายแผนกวิชาเป็นคณะครุศาสตร์ ภายใต้สัญญาอันเดียวกัน

นับได้ว่าการฝึกหัดครูมีประวัติอันยาวนาน เริ่มวางรากฐานมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๕ จนถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลากว่า ๑๒๕ ปี ตามลำดับการต่อไปนี้

รากฐาน: ลำดับการณีก่อนสถาปนาคณะครุศาสตร์

พ.ศ. ๒๔๓๕

การจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์

สมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ทรงได้รับพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ขึ้น ณ โรงเรียนเด็กยศเส ซึ่งต่อมาเป็นโรงเรียนเบญจมราชูทิศ

พ.ศ. ๒๔๔๕

การเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์วัดเทพศิรินทร์

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ย้ายไปตั้งที่ตึกแมนันฤมิตร วัดเทพศิรินทราวาส เรียกชื่อว่า โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์วัดเทพศิรินทร์

พ.ศ. ๒๔๔๖

การเปิดโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตกเพิ่มเติม

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์วัดเทพศิรินทร์เปิดสอนแผนกฝึกหัดครูมัธยม และเปิดโรงเรียนฝึกหัดครูเพิ่มอีกหนึ่งแห่งที่โรงเรียนราชวิทยาลัยเก่า ซึ่งตั้งอยู่ในบ้านของ สมเด็จพระเจ้าบรมมหาราชสุริยวงษ์ (ช่วง บุนนาค) ใช้ชื่อว่าโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก

พ.ศ. ๒๔๔๙

การรวมสองโรงเรียนเป็นโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์วัดเทพศิรินทร์และโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตกรวมกัน ใช้ชื่อว่า โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ นับเป็นโรงเรียนระดับอุดมศึกษา

พ.ศ. ๒๔๕๖

การรวมเข้าเป็นแผนกหนึ่งในสังกัดโรงเรียนข้าราชการพลเรือน

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู และรวมเข้าเป็นแผนกหนึ่งในสังกัดโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรียกว่า แผนกครุศึกษา แต่ยังคงตั้งอยู่ ณ บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา เช่นเดิม

๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๙

การสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนข้าราชการพลเรือน ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับการสถาปนาเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) โดยแผนกครุศึกษา รวมอยู่ในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ใช้ชื่อว่า แผนกฝึกหัดครู

พ.ศ. ๒๔๖๐

การย้ายสังกัด

โรงเรียนฝึกหัดครูเข้าเป็นหนึ่งในสังกัดกระทรวงธรรมการ

พ.ศ. ๒๔๗๑

การย้ายกลับมาสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระทรวงธรรมการจัดหลักสูตรฝึกกอนุปริญญาในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ หลักสูตร ๒ ปี และวิชาครู ๑ ปี เป็นมาตรฐานสำหรับวุฒิมัธยม เพื่อส่งเสริมวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น การฝึกหัดครูย้ายกลับมาสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีโรงเรียนมัธยมหวังแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในปัจจุบัน) เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

พ.ศ. ๒๕๗๗

การปรับหลักสูตร

คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ขยายหลักสูตรเป็นชั้นปริญญา ๔ ปี เป็นผลให้การฝึกหัดครูเป็นวิชาสำหรับผู้จบการศึกษาปริญญาตรี ศึกษาต่อประกาศนียบัตรครุมัธยม ได้วุฒิ อ.บ., ป.ม. หรือ วท.บ., ป.ม.

พ.ศ. ๒๕๘๖

การปรับเป็นแผนวิชาครุศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์แยกออกเป็น ๒ คณะ แผนกฝึกหัดครูจึงเปลี่ยนชื่อเป็นแผนกวิชาครุศาสตร์ สังกัดคณะอักษรศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๙๑

การปรับชื่อคณะ

คณะอักษรศาสตร์ปรับชื่อเป็นคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ ระยะเวลาที่ใช้เรียนจนจบหลักสูตร คือ ๓ ปี โดย ๒ ปีแรก เรียนวิชาสามัญที่ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ พอขึ้นชั้นปีที่ ๓ จึงเรียนวิชาครูที่แผนกครุศาสตร์ เมื่อจบแล้วจะได้รับ**อนุปริญญาครุมัธยม** ซึ่งเดิมเรียกว่า **ประกาศนียบัตรครุมัธยม** จนถึง พ.ศ. ๒๕๙๓ จึงเปลี่ยนชื่อ เรียกว่า **อนุปริญญาครุศาสตร์** ซึ่งในปีนี้อเอง คณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์แยกมาบริหารงานต่างหาก โดยมี ศาสตราจารย์ รong ศยามานนท์ เป็นคนบดี และแผนกครุศาสตร์ก็ได้ย้ายมาสอนที่ตึกอักษรศาสตร์ มีผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาครุศาสตร์ ดังนี้

๑. นายเอช. เอส. โอเนลล์
๒. หลวงประโมทย์จรรยาวิภาช
๓. ม.ล.มานิจ ชุ่มสาย
๔. ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล
๕. ศาสตราจารย์ ม.ล.ด้อย ชุ่มสาย
๖. นายประเสริฐ ชูรัตน์
๗. ศาสตราจารย์ พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา

พ.ศ. ๒๕๙๖

การเปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตฉบับแรกของไทย

จากการประชุมสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ ๑๗๗ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๙๖ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบว่าจำนวนนิสิตในแผนกวิชาครุศาสตร์เพิ่มจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับความรู้วิชาครุศาสตร์ก็กว้างขวางขึ้น หลักสูตรของแผนก ครุศาสตร์ซึ่งเคยกำหนดให้เรียนวิชาครูเพียง ๑ ปี จึงไม่เพียงพอับความต้องการต่อการผลิตครูที่มีคุณภาพ ดังนั้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมีมติให้คณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์เปิดสอนวิชาครุศาสตร์ถึงชั้นปริญญาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๙๖ เป็นต้นไป นับเป็น**หลักสูตรปริญญาครุฉบับแรกของไทย** พร้อมกันนี้คณะกรรมการประจำคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ได้จัดทำโครงการและหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิตทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ดังนี้

๑. ปริญญาครุศาสตร์หลักสูตร ๒ ปี สำหรับผู้ที่สอบไล่ได้ชั้นปีที่ ๓ ในคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ หรือคณะวิทยาศาสตร์
๒. ปริญญาครุศาสตร์หลักสูตร ๒ ปี สำหรับผู้ที่สอบไล่ได้ปริญญาบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือเทียบเท่า

ทั้งนี้การศึกษาระดับอนุปริญญาครุศาสตร์หลักสูตร ๑ ปี และ ๒ ปี ก็ยังคงหลักสูตร ไว้ดังปรากฏในใบบันทึกจากคณบดี คณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ ถึงเลขาธิการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลงวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๖ ดังนี้

วิชาเรียน หมวด ก	ประวัติและหลักการการศึกษา
หมวด ข	การจัดและการบริหารการศึกษาและการแนะนำสู่ทาง
หมวด ค	จิตวิทยาการศึกษาและการวัดผลการศึกษา
หมวด ง	การจัดการสอนวิชาต่าง ๆ
หมวด จ	การวิจัยในการศึกษา
หมวด ฉ	วิชาประกอบ
หมวด ช	การฝึกงาน

การสถาปนาคณะครุศาสตร์: เสาหลักทางการศึกษาด้านการผลิตและพัฒนาครู

“ความพยายามในอันที่จะยกฐานะครุศาสตร์ขึ้นเป็นคณะ และแยกการบริหารงานออกมาต่างหากจากคณะที่สังกัดอยู่เดิม ก็เพื่อความคล่องตัวในการขยายกิจการสนองความต้องการของสังคม และเพื่อยกระดับวิชาชีพอันนี้ให้สูงขึ้น และเหมาะสมกับความสำคัญของครูที่มีต่อประเทศชาติ เพราะครูอาจารย์นั้น มิใช่เป็นเพียงผู้สอนหนังสือ ประสาทวิชา และให้ความรู้ทางวิชาชีพเท่านั้น หากแต่ถือว่าเป็น “ผู้สร้างคน” ด้วยการพัฒนาให้เจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน โดยทุกวิถีทาง เพื่อให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และครู อาจารย์ ยังมีหน้าที่เป็นผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ แก่สังคมด้วย”

(ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา , ๒๕๐๔: ๒-๓)

จากแผนกวิชาเป็นคณะครุศาสตร์

การยกฐานะของแผนกวิชาครุศาสตร์ในคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ขึ้นเป็นคณะครุศาสตร์ คณะที่ ๗ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ นับได้ว่า **สัญญาอินเดียแนนา (Indiana Contract)** มีส่วนสำคัญที่ขยายมาครอบคลุมถึงแผนกวิชาครุศาสตร์ ในคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ ระหว่างวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๘ ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ มีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลักดันให้ มีประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะครุศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

การสนับสนุนที่ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา คณบดีท่านแรกของคณะครุศาสตร์ได้รับจากสัญญาอินเดียแนนา เพื่อยกแผนกวิชาขึ้นเป็นคณะครุศาสตร์ในช่วงแรกมาจาก Dr. Willis P. Porter ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยอินเดียนาและคณะ ที่ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดตั้งคณะครุศาสตร์อันมีประโยชน์ยิ่ง

ประเด็นสำคัญของการชี้แจงข้อสังเกตของผู้เชี่ยวชาญในครั้งนี้ คือ การระบุความมุ่งหมายหลักของการฝึกหัดครูชั้นปริญญาตรี คือ เพื่อเตรียมบัณฑิตให้ (๑) มีพื้นความรู้ทางวิชาครุศาสตร์ โดยกว้างขวางลึกซึ้ง (๒) เป็นผู้ชำนาญการในงานทางการศึกษา และ (๓) มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าและผลิตตำรา รวมทั้งการมุ่งเน้นผลิตครูทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษา ให้เพียงพอกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการการตอบรับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่สำคัญคือ (๑) การจัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ (๒) การปรับปรุงหลักสูตรและการสอนที่ยังมีความซ้ำซ้อนและเป็นปليกลอย (๔) การเพิ่ม จำนวนอาจารย์ประจำที่เดิมมีเพียง ๗ ท่าน และสนับสนุนให้ศึกษาต่อต่างประเทศ (๕) การจัดหางบประมาณสำหรับการจัดหาอุปกรณ์การศึกษา และจัดซื้อหนังสือในห้องสมุด (๖) การปรับปรุงให้มีวิชาความรู้ทั่วไปทางวิทยาศาสตร์สำหรับนิสิตอักษรศาสตร์และวิชาความรู้ทั่วไปทางอักษรศาสตร์สำหรับนิสิตวิทยาศาสตร์ และ (๘) การเพิ่มเติมรายวิชาเฉพาะสำหรับการเป็นครู

การดำเนินงานต่อมาได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก Dr. Porter ในด้านการกำหนดงบประมาณสนับสนุนการขยายงานเป็นคณะ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากทั้งมหาวิทยาลัยอินเดียนาและจากกระทรวงการคลัง เพื่อใช้เป็น “ค่าเรียกที่ดินสร้างตึกครุศาสตร์และโรงเรียนสาธิต ค่าปรับปรุงบริเวณที่ดิน” รวมทั้งเป็นค่าหนังสือ อุปกรณ์การสอน และเครื่องใช้ของแผนกวิชาครุศาสตร์

ส่วนด้านหลักสูตรปริญญาตรีครุศาสตร์ (๔ ปี) ได้แยกวิชาหลักในโครงสร้างของหลักสูตร ออกเป็น ๓ กลุ่มด้วยกัน คือ (๑) วิชาทางสามัญศึกษา (๒) วิชาเฉพาะตามสาขาวิชา และ (๓) วิชาทางครุศาสตร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ แผนงคือ มัธยมศึกษาและประถมศึกษา วิชาทางครุศาสตร์ที่บังคับเรียนทั้งสองแผนง คือ วิชาการศึกษาโดยสังเขป วิชาจิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น และวิชาหลักและการปฏิบัติในการศึกษาแผนใหม่

หลักสูตรนี้ได้รับการเห็นชอบและใช้เป็นรากฐานของหลักสูตรแรกสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๐ อันเป็นปีที่ได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะครุศาสตร์ขึ้น

**พระราชกฤษฎีกา
จัดตั้งคณะครุศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๐๐**

.....
**ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐
เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน**

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งคณะครุศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นใหม่อีกคณะหนึ่ง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๘๖ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะครุศาสตร์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๐”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้บังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้จัดตั้งคณะครุศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นใหม่อีกคณะหนึ่ง

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้สนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประสงค์จะเป็นครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษาได้เข้าศึกษาทางวิชาการ และการวิจัยในวิชาครุศาสตร์และวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องมากขึ้น และเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการสอนและการประกอบอาชีพเกี่ยวกับวิชาดังกล่าวให้กว้างขวางขึ้นจนถึงขั้นปริญญาโทและปริญญาเอกในอนาคตต่อไป สมควรตราพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ขึ้น

คณะครุศาสตร์: รากฐานการผลิตครู

“เป็นที่ยอมรับกันว่า ครูจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบฉบับที่ดีแก่นุชนของชาติ ฉะนั้น ผู้ที่เลือกศึกษาวิชาชีพครู จึงมีการะเพิ่มขึ้นกว่าศึกษาวิชาชีพอื่น เพราะจะต้องพยายามที่จะปฏิบัติตนให้สมกับความมุ่งหวังของคนในสังคมอันนี้ การฝึกหัดครู เพื่อปฏิบัติตนให้เป็นแบบฉบับหรือตัวอย่างที่ดีนั้น ควรตั้งต้นได้ตั้งแต่เริ่มย่างเข้าสู่ วิชาชีพครู และสิ่งหนึ่งที่ช่วยในการปฏิบัติดังกล่าว คือ การเรียนจากตัวอย่างผู้ที่อยู่ ใกล้ชิด เช่น อาจารย์และเพื่อนนิสิตด้วยกัน ดังนั้น นิสิตซึ่งเป็นพี่เก่าจึงควรตระหนัก ในความสำคัญของบทบาทที่ตนจะมีส่วนในด้านนี้ โดยนึกไว้เสมอว่า การแสดงออก ของตน ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน และการกระทำ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงปรัชญา และคุณค่าที่ตนยึดถือเป็นหลักถึงการอบรมที่ตนได้รับและถึงทัศนคติของตน ผู้จะ เป็นครูต่อไป นิสิตเก่าย่อมจะช่วยนิสิตน้องใหม่ได้มาก ด้วยการแสดงออกอันเป็น ตัวอย่างที่ดีทุก ๆ ด้าน และนิสิตน้องใหม่ก็ย่อมจะช่วยส่งเสริมชื่อเสียงของวงการ ครูได้ไม่น้อย ด้วยการรู้จักเลือกแต่ตัวอย่างที่ดีมาเป็นแบบฉบับในการปฏิบัติตน”

พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา, ๒๕๑๐

แผนวิชาครุศาสตร์ได้ยกฐานะขึ้นเป็นคณะ โดยพระราชกฤษฎีกาเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ นับเป็น คณะที่ ๗ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันเป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๔ ตอนที่ ๖๓ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๐๐ หน้า ๑๑๖๔-๑๑๖๖ นับว่า คณะครุศาสตร์เปลี่ยนฐานะโดยสมบูรณ์ ด้วยเหตุผลทางการพัฒนาวิชาครุศาสตร์ให้ก้าวหน้าในประเทศไทยว่า “เพื่อเปิดโอกาสให้ ผู้ประสงค์จะเป็นครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา ได้เข้าศึกษาทางวิชาการและการวิจัยในวิชา ครุศาสตร์และวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องมากขึ้น และเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการสอนและการประกอบอาชีพ เกี่ยวกับศึกษาดังกล่าวให้กว้างขวางขึ้นจนถึงขั้นปริญญาโทและปริญญาเอกในโอกาสต่อไป”

การเริ่มก้าวแรกของคณะครุศาสตร์ภายใต้ความมุ่งมั่นและพยายามอย่างสูงของศาสตราจารย์ท่านผู้หญิง พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ในฐานะคนบัตติคณะครุศาสตร์คนแรกของคณะครุศาสตร์ ที่ได้ต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรค อย่างมิได้ย่อท้อ

ปฐมทศวรรษ: ก้าวแรกที่สำคัญยิ่งของคณะครุศาสตร์

ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา
ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๐๐ - พ.ศ. ๒๕๑๔

๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

การจัดตั้งคณะครุศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ แยกคณะอักษรศาสตร์และคณะครุศาสตร์ ออกเป็น ๒ คณะ คณบดีท่านแรกคือ อาจารย์พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา (ต่อมา คือ ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา) ประกอบด้วย ๔ แผนก คือ แผนกวิชาสารัตถศึกษา แผนกวิชาประถมศึกษา แผนกวิชามัธยมศึกษา และแผนกวิชาวิจัยการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๐๐

หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต ๔ ปี

คณะครุศาสตร์เปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต ๔ ปี ครั้งแรก โดยเปิดสอน ๒ แขนงวิชา คือ แขนงวิชา การสอนระดับประถมศึกษา และแขนงวิชาการสอนระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ๑๔๕ หน่วยกิต

พ.ศ. ๒๕๐๑

การจัดตั้งโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๑ เพื่อเป็นสถานที่ทดลองสอนของ นิสิตครุศาสตร์ ก่อนจบการศึกษาไปปฏิบัติวิชาชีพครู ปีแรกเปิดรับนักเรียน ๒ ระดับคือ ประถมศึกษาปีที่ ๑ และ มัธยมศึกษาปีที่ ๑

พ.ศ. ๒๕๐๓

การย้ายออกมายุ้งในสถานที่ใหม่และทำพิธีเปิดอาคารเรียนของคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ขยายงานอย่างกว้างขวาง จึงจำเป็นต้องมีอาคารเรียนของตนเอง และได้ย้ายออกมาตั้งอยู่ในสถานที่ใหม่ และทำพิธีเปิดอาคารเรียนเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๓

พ.ศ. ๒๕๐๓

การเป็นเจ้าภาพจัดประชุมวิชาการเพื่อพัฒนาอาจารย์เป็นครั้งแรกของประเทศไทย

และริเริ่มการเขียนประมวลการเรียนรายวิชา

คณะครุศาสตร์เป็นเจ้าภาพจัดประชุมวิชาการเพื่อพัฒนาอาจารย์เป็นครั้งแรกของประเทศไทย เรื่อง “การปรับปรุง การสอนระดับมหาวิทยาลัย” นับเป็นการเริ่มประเพณีการเขียนประมวลการเรียนในวิชาที่รับผิดชอบสอนมา จนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๐๕

การริเริ่มสัมนาอาจารย์ใหม่ครั้งแรกของประเทศไทย

คณะครุศาสตร์รับหน้าที่จัดการประชุมอาจารย์ใหม่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น ณ สถานที่ทดลองสัตว์ทะเล หัวหิน โดยการสัมนาครั้งแรกเป็นเรื่อง “ปัญหาและหน้าที่อาจารย์มหาวิทยาลัย” นับเป็นการสัมนาอาจารย์ใหม่ ครั้งแรกของประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๐๕

การเปิดหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตเริ่มเปิดเป็นครั้งแรก ๔ สาขาวิชา คือ จิตวิทยาและแนะแนว การนิเทศและบริหารการศึกษา โสตทัศนศึกษา การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

พ.ศ. ๒๕๐๖

การจัดประชุมระหว่างประเทศที่จัด ร่วมกันเอกชนเป็นครั้งแรกของประเทศไทย

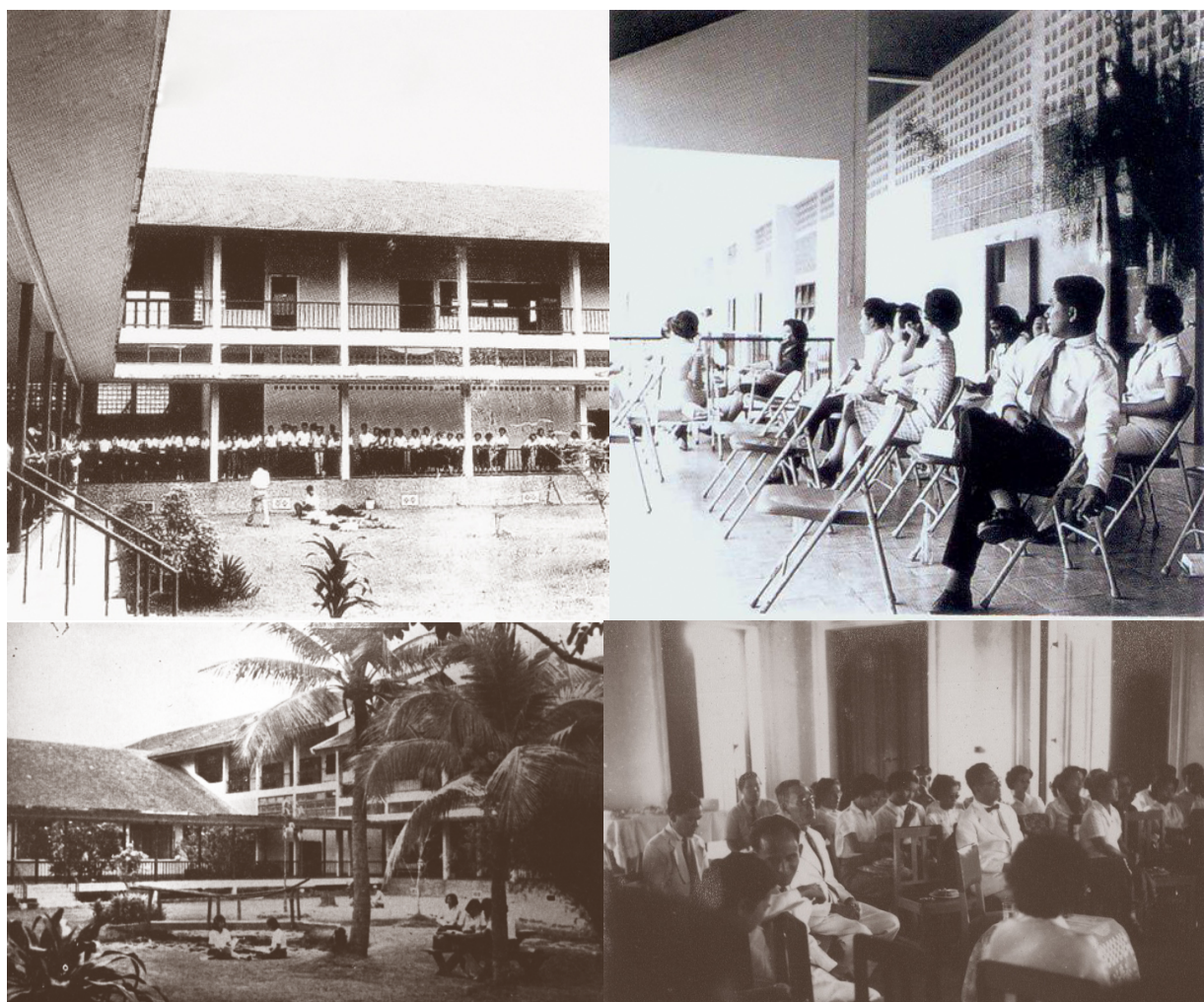
คณะกรรมการเป็นเจ้าภาพร่วมกับสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย จัดประชุมวิชาการระหว่างประเทศ เรื่อง “บทบาทของการวิจัยการศึกษาในการวางแผนการศึกษา” ของสมาคมระหว่างประเทศเพื่อความก้าวหน้าทางการวิจัยการศึกษา อันนับเป็นการประชุมระหว่างประเทศที่จัดร่วมกับหน่วยงานเอกชนเป็นครั้งแรกของประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๐๘

การเปิดหลักสูตรครุศาสตรภาคพิเศษ และเป็นครั้งแรกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เริ่มใช้ระบบหน่วยกิตมาใช้ในการวัดผลเป็นคณะแรก

หลักสูตรครุศาสตรภาคพิเศษริเริ่มขึ้นโดยศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิง พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้จบปริญญา หรืออนุปริญญาจากสาขาวิชาต่างๆ เรียนวิชาการศึกษาเพิ่มเติมอีก ๒ ปี และรับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต โดยคณะกรรมการเป็นผู้รับผิดชอบ ทางการเงินทั้งหมด เป็นผลให้คณะกรรมการเป็นสถาบันแรกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ริเริ่มระบบหน่วยกิต

ทศวรรษที่ ๒: การขยายแผนกวิชา

และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต

ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรีพย์ บพวงศ์ ณ ออยุธยา

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๐๗ - พ.ศ. ๒๕๑๔

ศาสตราจารย์ ดร.ประชุมสุข อาชาอำรุง

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๑๔ - พ.ศ. ๒๕๑๘

ศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ สาร

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๑๘ - พ.ศ. ๒๕๑๙

พ.ศ. ๒๕๑๑

การขยายแผนกวิชาศิลปศึกษา และการเปิดหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต ๖ สาขาวิชา

คณะครุศาสตร์ขยายแผนกวิชาเพิ่มจากเดิมที่มีอยู่ ๙ แผนก อีก ๑ แผนก คือ แผนกวิชาศิลปศึกษา และเปิดหลักสูตรระดับปริญญาโทเพิ่มเติมอีก ๖ สาขาวิชา คือ (๑) สถิติการศึกษา (๒) มาตรฐานและ การประเมินผลการศึกษา (๓) การนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร (๔) การสอนสังคมศึกษา (๕) พลศึกษา และ (๖) ประถมศึกษา

พ.ศ. ๒๕๑๒

การริเริ่มบริการสังคมรับใช้ประชาชนโดยช่วยเหลือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

คณาจารย์และนิสิตวิชาโสตทัศนศึกษาเริ่มจัดทำโครงการวัสดุอุปกรณ์ช่วยโรงเรียนชาวเขาของตำรวจตระเวนชายแดน ในพ.ศ. ๒๕๑๑ โดยได้รับเงินสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟ และมอบสื่ออุปกรณ์พร้อม ดำเนินการอบรมครูตำรวจตระเวนชายแดนในการใช้อุปกรณ์

พ.ศ. ๒๕๑๓

การทดลองเปิดสอนระดับอนุบาล

คณะกรรมการขยายการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม โดยทดลองเปิดสอนระดับอนุบาล

พ.ศ. ๒๕๑๕

การเปิดหลักสูตรมหาบัณฑิตเพิ่มเติม อีก ๔ สาขาวิชา

คณะกรรมการ เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโทเพิ่มเติมอีก ๔ สาขาวิชา คือ (๑) จิตวิทยาการศึกษา (๒) หลักสูตรและการสอน (๓) พัฒนาการและการวางแผนการศึกษา และ (๔) มาตรฐานและการประเมินผลการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๑๗

การเปิดหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

การเปิดหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาเป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนครบทุกระดับ ตั้งแต่อนุบาลถึงปริญญาเอก

ทศวรรษที่ ๓ : การให้บริการวิชาการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ระดับนานาชาติ

ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๑๙ - พ.ศ. ๒๕๒๓

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๒๓ - พ.ศ. ๒๕๒๗

รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อัดชู

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๒๗ - พ.ศ. ๒๕๓๑

พ.ศ. ๒๕๒๗

การสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ

คณะครุศาสตร์ร่วมมือกับวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามและวัดไทยในลอสแอนเจลิส ริเริ่มโครงการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ และดำเนินการอยู่จนถึงปัจจุบัน

ทศวรรษที่ ๔ : การขยายงานการศึกษาสู่ระดับนานาชาติ

ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิชยาบุญวัฒน์

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๓๑ - พ.ศ. ๒๕๓๕

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๓๕ - พ.ศ. ๒๕๓๙

ศาสตราจารย์ ดร.พฤษี ศรีบุญรัตนพิทักษ์

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๓๙ - พ.ศ. ๒๕๔๓

พ.ศ. ๒๕๓๓

การเปิดศูนย์บริการวิชาการจิรายุ-พูนทรัพย์” ณ จังหวัดระยอง

คณะครุศาสตร์ริเริ่มพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนอรัญมหาวิทยาลัยเป็นแห่งแรก ที่จังหวัดระยอง โดยศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ คณบดีท่านแรกของคณะครุศาสตร์และศาสตราจารย์ ม.ล.จิรายุ นพวงศ์ องคมนตรีและอดีตคณบดีคณะอักษรศาสตร์ ได้มอบที่ดิน ๒ ไร่ ๕๔.๓ ตารางวา ที่จังหวัดระยอง ให้คณะครุศาสตร์พัฒนาเป็นศูนย์บริการวิชาการจิรายุ-พูนทรัพย์ เพื่อเป็นสถานที่สำหรับสร้างโอกาสการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม

พ.ศ. ๒๕๓๕

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับเด็กไทยในต่างประเทศ

คณะกรรมการฯ เริ่มพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อสร้างโอกาสให้เด็กไทยในต่างแดนได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย โดยจัดทำโครงการ พระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวโรกาสทรงพระเจริญ พระชนมพรรษา ๓ รอบ โดยจัดทำ ชุด ทัศนศึกษาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับเด็กไทยในต่างประเทศ

พ.ศ. ๒๕๓๖

การก่อตั้งภาควิชาดนตรีศึกษา

ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม คณะครูศาสตร์ก่อตั้งภาควิชาดนตรีศึกษา ขึ้นเป็นภาควิชาที่ ๑๒

พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙

การก้าวสู่ความเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาคอาเซียนและสถาบันศึกษาระดับนานาชาติ

คณะกรรมการฯ จัดตั้งศูนย์การศึกษานานาชาติ ศูนย์วัฒนธรรมศึกษา ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาและโลกศึกษา ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา และศูนย์บริการวิชาการกระจาย-พูนทรัพย์ขึ้น เพื่อพัฒนาการศึกษาและการบริการการศึกษาระดับนานาชาติ

ทศวรรษที่ ๕ : การขยายหลักสูตร และการปฏิรูปโครงสร้างคณะครุศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๔๓ - พ.ศ. ๒๕๔๗

ศาสตราจารย์ ดร.พญ์ ศิริบรรณพิทักษ์

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๔๗ - พ.ศ. ๒๕๕๑

พ.ศ. ๒๕๔๑

การขยายหลักสูตรระดับปริญญาตรี โท และเอก เพิ่มเติม

คณะครุศาสตร์เปิดหลักสูตรปริญญาตรี ๕ สาขาวิชา ปริญญาโท ๒๐ สาขาวิชา และปริญญาเอก ๙ สาขาวิชา

พ.ศ. ๒๕๔๒

การเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง (นานาชาติ)

สาขาวิชาอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง (นานาชาติ)

พ.ศ. ๒๕๔๓

การขยายหลักสูตรระดับปริญญาตรีเพิ่มเติม

คณะครุศาสตร์เปิดหลักสูตรปริญญาตรีเพิ่มเติมอีก ๒ สาขาวิชา

พ.ศ. ๒๕๔๗

การปฏิรูปโครงสร้างคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างส่วนราชการเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็น ๕ ส่วนคือ (๑) สำนักงานเลขานุการ (๒) ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา (๓) ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา (๔) ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำการศึกษา และ (๕) ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ทศวรรษที่ ๖ : การร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชน สร้างแหล่งเรียนรู้ชุมชน

ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๕๑ - พ.ศ. ๒๕๕๕

ศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๕๕ - พ.ศ. ๒๕๕๗

รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์

ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๕๗ - พ.ศ. ๒๕๕๙

พ.ศ. ๒๕๕๒

การร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร ปรับบ้านของคณบดีท่านแรกเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต

และปรับพื้นที่บริเวณบ้านเป็นห้องสมุดประชาชน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา น้อมเกล้าฯ ถวายบ้านและที่ดิน (๑ ไร่ ๒ งาน ๒๒.๒ ตารางวา) แด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์และห้องสมุด **บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์** ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ตามพระราชวินิจฉัยของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และในวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ พระองค์ท่านเสด็จเป็นประธานเปิดพิพิธภัณฑ์ “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และทรงวางศิลาฤกษ์อาคารห้องสมุด และในวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ พระองค์ท่านเสด็จเป็นประธานเปิดห้องสมุด “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” ณ บริเวณด้านหน้าของพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน

ทรงแสดงปาฐกถาเกียรติยศ “พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต” พระราชทานเป็นของขวัญแด่ ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ในโอกาสฉลองอายุ ๑๐๐ ปี เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๔

การปรับโครงสร้างคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ปรับโครงสร้างส่วนราชการอีกครั้ง แบ่งภาควิชาเป็น ๖ ภาควิชา คือ (๑) ภาควิชาหลักสูตร การสอน (๒) ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (๓) ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา (๔) ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำการศึกษา และ (๕) ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา และ (๖) ภาควิชาการศึกษา ตลอดชีวิต

พ.ศ. ๒๕๕๖

การผลิตสื่อนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษา เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนผ่านช่องทาง ICT อย่างหลากหลาย คณะครุศาสตร์ร่วมมือกับเอกชนพัฒนาสื่อนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษา เผยแพร่สู่สาธารณชนผ่านช่องทางที่หลากหลายในรูปแบบคลิปวิดีโอ รายการ Teachers as Learners ที่นำเสนอการเรียนการสอน และการพัฒนา นักเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี พร้อมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระหว่างอาจารย์อาวุโส อาจารย์ใหม่ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และครูประจำการในโรงเรียน

พ.ศ. ๒๕๕๗

เป็นองค์กรแห่งปัญญาที่มีความเป็นเลิศด้านวิจัย

ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรแห่งปัญญาที่มีความเป็นเลิศด้านการวิจัย (Research Excellence) โดยมีผลการดำเนินงานในระดับดีมาก

ผลงานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติที่บรรลุเป้าหมายเกินกว่าเป้าจำนวนสูงมาก และสามารถหาแหล่งทุนวิจัยภายนอกได้เกินกว่าเป้าหมาย แต่คณะครุศาสตร์ยังมีปัญหาด้านบทความที่ตีพิมพ์ซึ่งมีความร่วมมือกับต่างประเทศ และจำนวนการอ้างอิงผลงานวิจัยต่อผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ (citation/paper) ที่ปรากฏในฐานข้อมูล ISI/SCOPUS ในรอบ ๕ ปี

พ.ศ. ๒๕๕๘

พัฒนาระบบกายภาพ

ดำเนินการปรับปรุงห้องศูนย์สารสนเทศ เป็นห้องประชุมอเนกประสงค์ “อ่ำไพ สุจริตกุล” พร้อมติดตั้งโสตทัศนูปกรณ์ รวมถึงปรับปรุงห้องประชุม ระบบปรับอากาศ โดยเฉพาะห้องเรียนภายในอาคารประชุมสุข อาชีวอารุง โดยออกแบบเป็นอาคารเรียนทั้งหมด ๘ ชั้น เปลี่ยนแปลงให้เป็นห้องเรียน ห้องประชุม เพื่อการใช้งานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย โดยการติดตั้งระบบกล้องวงจรปิดภายในอาคารประชุมสุข เพื่อตรวจสอบการเข้าออกอาคาร และเฝ้าระวังรักษาความปลอดภัยให้แก่คณาจารย์ นิสิต และผู้มาติดต่อราชการ

ทศวรรษที่ ๗ : ก้าวสู่ความเป็นเลิศระดับชาติและนานาชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ
ดำรงตำแหน่งคณบดี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ครุศาสตร์ก้าวหน้าสู่สง่างาม

ผลการจัดอันดับสาขาครุศาสตร์จาก Time Higher Education World University Ranking ครุศาสตร์ จุฬาฯ เป็นอันดับที่ ๑๒๖-๑๕๐ ผลการจัดอันดับรายสาขา สาขาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันเดียวของประเทศไทยที่ติดอยู่ในอันดับโลกของ QS World University Rankings ๒๐๒๐ โดยอยู่ในอันดับที่ ๒๕๑ - ๓๐๐ ของโลก ซึ่งจากการจัดอันดับทั้ง THE (Times Higher Education) World University Rankings ๒๐๒๐ และ QS World University Rankings ๒๐๒๐ คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ เป็นอันดับ ๑ ของประเทศไทย และเป็นสถาบันเดียวของประเทศไทยที่ติดอยู่ในอันดับโลก การบริหารจัดการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแบบ Academy enrichment program

การบริหารจัดการหลักสูตรที่ยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาตนเองของครูและนักการศึกษา On-the-job learning เริ่มโดยสาขาวิชาสถิติการศึกษา ซึ่งผู้เรียนสามารถสมัครเรียนรายวิชาที่สนใจและเก็บผลการเรียนไว้ได้สองปีการศึกษาเพื่อสะสมหน่วยกิตรายวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด ต่อมาเมื่อมีอีกหลายสาขาวิชาที่ดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรโดยเอื้อให้ผู้เรียนทำงานและเรียนไปด้วย และปรับการเรียนการสอนให้เน้นการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับงานต่าง ๆ ในวิชาชีพครู ช่วงที่อยู่ระหว่างวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด ๑๙ นี้ มีหลายสาขาวิชาที่ปรับให้การเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ และ blended instruction และปรับตารางเวลาเรียนให้มีความยืดหยุ่น

จากภาควิชาก้าวสู่ความเป็นคณะ

คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนวิชาการหนังสือพิมพ์ขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งเป็นหลักสูตรในระดับอนุปริญญา สังกัดในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ หลังจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้มีการโอนการศึกษาวิชาการหนังสือพิมพ์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปทำการสอนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งเป็นการสิ้นสุดการสอนสาขานิเทศศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่นั้นเป็นมา

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๘ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิเทศศาสตร์อีกครั้งในแผนกอิสระ สื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ อยู่ในคณะครุศาสตร์ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเป็น “คณะนิเทศศาสตร์”

คณะพยาบาลศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเปิดสอนด้านการพยาบาลมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ภายใต้หน่วยงานที่มีชื่อในขณะนั้นว่า “แผนกวิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์” โดยมีมติที่ประชุมสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งและอนุมัติให้คณะครุศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้ง นับเป็นแผนกวิชาที่ ๙ ของคณะครุศาสตร์ และต่อมาเปลี่ยนการเรียกชื่อเป็น “ภาควิชาพยาบาลศึกษา” ตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ภายใต้การสนับสนุนอย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ท่านคณบดีผู้ก่อตั้งคณะครุศาสตร์

ใน พ.ศ. ๒๕๓๑ มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๕ ตอนที่ ๒๓๙ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการสถาปนาเป็นคณะวิชาในอันดับที่ ๑๖ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะจิตวิทยา

การศึกษาวิชา “จิตวิทยา” เริ่มมีในหลักสูตรครุศาสตร์ ตั้งแต่ครั้งเป็นแผนกครุศาสตร์ สังกัดคณะอักษรศาสตร์ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๐ คณะครุศาสตร์ได้รับการสถาปนาเป็น คณะครุศาสตร์ การเรียนการสอนวิชาจิตวิทยาได้จัดอยู่ในความรับผิดชอบของ แผนกวิจัยการศึกษา และใน พ.ศ. ๒๕๐๕ เริ่มมีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา และแนะแนวขึ้น การเรียนการสอนและการวิจัยทางจิตวิทยาได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีขอบเขตที่กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้น

ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ จึงได้มีการจัดแผนกวิชาจิตวิทยาขึ้น เพื่อรับผิดชอบการสอนในสาขาวิชาจิตวิทยาแขนงต่าง ๆ สำหรับนิสิตปริญญาตรี โท และเอก หลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาเปิดสอนปีการศึกษา ๒๕๑๗ นับเป็นหลักสูตรปริญญาเอกหลักสูตรแรกที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยของประเทศไทย

ใน พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้แยกออกมาจากคณะครุศาสตร์และจัดตั้งเป็น “คณะจิตวิทยา” ตามพระราชกฤษฎีกา จัดตั้ง คณะจิตวิทยา ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ นับเป็นคณะที่ ๑๘ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ได้พัฒนามาจากภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญด้านการพลศึกษา และสุขศึกษา โดยเริ่มมีการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาบัณฑิต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ ระดับปริญญาโทบัณฑิต ใน พ.ศ. ๒๕๑๑ และระดับปริญญาปรัชญบัณฑิต ใน พ.ศ. ๒๕๓๐

ต่อมา ภาควิชาพลศึกษาได้เปลี่ยนสถานะเป็น “สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา” ใน พ.ศ. ๒๕๔๑ และ “คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา” ใน พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ส่วนงานของมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามลำดับ

แหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนของคณะครุศาสตร์

ศูนย์บริการวิชาการ จิรายุ-พูนทรัพย์ จังหวัดระยอง

ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา และศาสตราจารย์หม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์ ได้มอบที่ดินจำนวน ๒ ไร่ ๕๔.๓ ตารางวา ณ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ให้คณะครุศาสตร์จัดสร้างเป็นศูนย์บริการวิชาการ “จิรายุ-พูนทรัพย์” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ เพื่อให้คณะครุศาสตร์ใช้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนานิสิตและการศึกษา

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ซื้อที่ดินบริเวณข้างเคียงเพิ่มให้อีกจำนวน ๒ แปลง ขนาด ๓ งาน ๓๓.๗ ตารางวา และ ๓ งาน ๑๙.๕ ตารางวา และมอบให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๒ ศูนย์ฯ จึงมีพื้นที่รวมทั้งหมด ๓ ไร่ ๓ งาน ๗.๕ ตารางวา จากนั้นศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ได้ทำหนังสือแสดงเจตจำนงยกที่ดินดังกล่าวให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๑ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ท่านก็ได้ลงนามในหนังสืออนุญาตให้คณะครุศาสตร์เข้าดำเนินการใช้ที่ดินก่อนจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ และมีพิธีเปิดเป็นทางการในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๓ เนื่องในโอกาสฉลองวันคล้ายวันเกิด ศาสตราจารย์ท่านผู้หญิง นพวงศ์ ณ อยุธยา ครบรอบ ๘๐ ปี

พิพิธภัณฑ์และห้องสมุดประชาชน “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์”

พิพิธภัณฑ์และห้องสมุดประชาชน “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” เกิดขึ้นจากปณิธานของศาสตราจารย์ หม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์ และศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ที่จะปรับบ้านให้เป็นพิพิธภัณฑ์และห้องสมุดประชาชน และปณิธานนี้ ได้รับการสานต่อในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยศิษย์และมิตรสหาย ได้รวบรวมทุนขึ้นจำนวนหนึ่ง จากงานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์ หม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์ เพื่อใช้ในการปรับปรุงบ้านให้เป็นห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ จนเมื่อศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา มีอายุครบ ๙๖ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ ท่านได้ได้น้อมเกล้าฯ ถวาย “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” เลขที่ ๑๑๖๖ ซอย สุขุมวิท ๑๐๑/๑ ในพื้นที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๒๒.๒ ตารางวา แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และคณะครุศาสตร์ ได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยจากพระองค์ท่านให้จัดตั้ง “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” พร้อมพระราชทานพระราชวินิจฉัยสำหรับการดำเนินการ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ณ สโมสรทหารบก ถนนวิภาวดีรังสิต ความโดยสรุปว่า

“... การจัดพิพิธภัณฑ์ควรเน้นการรักษาบ้านของศาสตราจารย์ หม่อมหลวงจิรายุ และศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ไว้ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ เป็นแหล่งศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของครูบาอาจารย์สองท่าน ที่มีความเรียบง่าย ให้ท่านผู้หญิงออกมาพูดคุยให้ความรู้แก่คนที่มาเยี่ยมพิพิธภัณฑ์ได้

การวางแผนจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ให้เป็นไปเพื่อเก็บรักษาผลงาน สมุดโน้ตที่เป็นลายมือของท่าน หนังสือเกี่ยวกับประวัติของอาจารย์ทั้งสองที่ผู้คนได้ทำไว้ ประวัติการรับราชการ หรือแม้แต่บัญชีการจ่ายค่าเล่าเรียนของท่านผู้หญิงในวัยเรียน ที่อยู่ที่วังสระปทุม ก็ควรทำสำเนาามาแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑ์เช่นกัน และควรแสดงประวัติของอาจารย์ทั้งสองท่าน ผลงาน เรื่องที่ท่านสนใจโดยเฉพาะ เช่น ศาสตราจารย์ หม่อมหลวงจิรายุ สนใจภาษาบาลี สันสกฤต ภาษาไทย ศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ สนใจศาสตร์การศึกษา อาจมีการจัดประวัติศาสตร์การศึกษา ย้อนไปแค่ยุคสมัยของท่านให้เห็นว่าสมัยของอาจารย์ทั้งสองเล่าเรียนกันอย่างไร”

ความโดยสรุปประเด็นพระราชวินิจฉัยครั้งนี้ นับเป็นก้าวแรกที่สำคัญของคณะครุศาสตร์ ในการปรับปรุงบ้านจิรายุ-พูนทรัพย์ ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ และปรับพื้นที่สนามหน้าบ้านให้เป็นห้องสมุดประชาชน โดยคณะครุศาสตร์ได้ดำเนิน “โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และห้องสมุด “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” ร่วมกับสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมาคมพิพิธภัณฑ์ไทย เพื่อดำเนินการปรับบ้านให้เป็นพิพิธภัณฑ์ และห้องสมุด “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์”

ห้องต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้รักษาสภาพของการใช้งานเดิมไว้ โดยเพิ่มเติม**ห้องพระมหากษัตริย์คุณน้า** เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้มีพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ต่อศาสตราจารย์ หม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์ อย่างต่อเนื่องยาวนาน รวมทั้งสมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร ผู้มีพระมหากษัตริย์คุณด้านการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูต่อศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ ตั้งแต่อายุ ๓ ขวบ จนจบการศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิต

เมื่อการจัดตั้ง**พิพิธภัณฑ์บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์**ดำเนินการจนแล้วเสร็จ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับเชิญเสด็จเปิดพิพิธภัณฑ์ในวันจันทร์ที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๙.๐๐ น. ในวาระที่ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยามีอายุครบ ๙๙ อย่างเข้าสู่ปีที่ ๑๐๐ และในโอกาสเดียวกันนี้ พระองค์ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณเสด็จวางศิลาฤกษ์อาคารห้องสมุด “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” ด้วย

ห้องสมุด “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” ออกแบบตามพระราชวินิจฉัยของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เป็นห้องสมุดประชาชน ๒ ชั้น ไม่บดบังทัศนียภาพของบ้าน และอยู่ในบริเวณเดียวกันได้อย่างสมดุล รูปทรงของอาคารรวมทั้งลวดลายต่างๆ ได้แรงบันดาลใจจากบ้าน ซึ่งรับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมของ Moore ผังอิฐหน้าห้องจิรายุ-พูนทรัพย์ ภายในห้องอ่านหนังสือ และลายบนป้ายนิเทศภายในห้องสมุด ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากผนังบ้านจิรายุ-พูนทรัพย์

บนชั้นสองของห้องสมุด มีห้องที่จัดแสดงหนังสือและเอกสารสำคัญทางวิชาการต่างๆ ของ ศาสตราจารย์ หม่อมหลวง จิรายุ และศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ไว้ให้ศึกษาค้นคว้า

วันเสาร์ที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๑๕ น. ณ ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นประธานเปิดห้องสมุด “บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์” นับว่า บ้านจิรายุ-พูนทรัพย์ได้เริ่มต้นบทบาทใหม่ในฐานะแหล่งเรียนรู้ของชุมชนอย่างสมบูรณ์

เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงแสดง “ปาฐกถาเกียรติยศ เรื่อง “พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต” พระราชทานเป็นของขวัญแด่ศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ในโอกาสฉลองอายุ ๑๐๐ ปี ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็นสิริมงคลยิ่งต่อศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา และชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

